

ПАТЕНТУВАННЯ СЕКРЕТНИХ ВИНАХОДІВ І КОРИСНИХ МОДЕЛЕЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ

Михайло Вербенський,
*директор Державного науково-дослідного інституту
МВС України, доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
ID ORCID: 0000-0001-6870-5427*

У статті досліджено питання правової охорони секретних винаходів і корисних моделей у контексті захисту національних інтересів України. Проаналізовано національну процедуру набуття майнових прав на винаходи і корисні моделі. На основі порівняння механізму правової охорони прав інтелектуальної власності на відкриті та секретні технічні рішення висвітлено особливості набуття майнових прав на секретні винаходи (корисні моделі) та їх реалізацію. Окреслено деякі аспекти кримінальної відповідальності за незаконне використання прав на запатентовані секретні розробки.

Ключові слова: секретні винаходи та корисні моделі, патент, національні інтереси

Віднесення певної інформації до державної таємниці є інструментом захисту національної безпеки та національних інтересів держави. Вживаючи деяких заходів з охорони державної таємниці, держава унеможливує вірогідність несанкціонованого витоку інформації з обмеженим доступом, адже її розголошення здатне призвести до зниження обороноздатності, темпів розвитку економіки, промисловості, науково-технічного та інтелектуального потенціалу.

Результати інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері технологій,

що містить інформацію, віднесена до державної таємниці, охороняються патентом на секретний винахід або секретну корисну модель [1, ст. 1]. Патентування секретних технічних рішень є важливою умовою для їх монопольного використання державою. Патент на такі об'єкти промислової власності, як охоронний документ, має засвідчувати

Світлана Філь,
*старший науковий співробітник
науково-організаційного відділу
Державного науково-дослідного інституту МВС
України, кандидат юридичних наук
ID ORCID: 0000-0001-8196-313X*

пріоритет, авторство і право власності на такі винаходи (корисні моделі), а також вирішувати питання балансу інтересів держави та винахідників.

Правову охорону секретних винаходів та корисних моделей досліджували такі науковці, як Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський, Є. Ш. Гареев, Л. Глухівський, І. Ю. Кожарська, Ю. В. Осипова, О. А. Пархоменко, Л. І. Работягова, Н. О. Халаїм, Т. В. Ярошевська та інші. Однак, питання охорони прав інтелектуальної власності на секретні технічні рішення як складової захисту національних інтересів і національної безпеки в цілому залишаються актуальними.

Метою статті є дослідження правової охорони секретних винаходів (корисних моделей) у контексті захисту національних інтересів України та аналіз умов отримання патентів на такі об'єкти промислової власності та розкриття змісту прав, які надаються секретними патентами.

Відповідно до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» секретним винаходом (корисною моделлю) є винахід (корисна модель), що містить інформацію, віднесена до державної таємниці [1, ст. 1]. Законодавець до інформації, віднесеної до державної таємниці, відносить відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України [2, ст. 8].

Тож секретний винахід (корисна модель) — це, насамперед, винахід і корисна модель, тобто є результатом інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері технології [1, ст. 1]. На думку Т. С. Кириченко, загальна ідея винаходу полягає в технічному уявленні, що відображає: зміст і сутність винаходу, зведення конструктивних ознак до їх принципової функції; заміну спеціальних засобів і способів більш загальними; виключення уточнюючих ознак патентної формули; застосування таких патентно-

правових еквівалентів, які не можуть вважатися само собою зрозумілими для середнього фахівця [3, 9].

Відмінність між цими двома об'єктами полягає в тому, що винахід повинен бути новим, мати винахідницький рівень і бути промислово придатним, а корисна модель — бути новою та промислово придатною [4, ст. 459 і 460]. У разі, якщо ці об'єкти промислової власності не суперечать публічному порядку, принципам гуманності і моралі та відповідають умовам патентоздатності, їм надається правова охорона [1, ст. 6]. Як і у випадку з несекретним патентом, його секретний аналог також засвідчує виключні майнові права власника, який надає його власнику виключне право розпоряджатися винаходом протягом 20 років (корисною моделлю — 10 років) за умови сплати щорічного збору за підтримання чинності цього патенту.

Патент надає його власнику виключне право використовувати винахід (корисну модель) на свій розсуд, якщо таке використання не порушує прав інших власників патентів [1]. Відповідно до ч. 2 ст. 28 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» використанням винаходу (корисної моделі) визнається, по-перше, виготовлення продукту із застосуванням запатентованого винаходу (корисної моделі), застосування такого продукту, пропонування для продажу, у тому числі через Інтернет, продаж, імпорт (ввезення) та інше введення його в цивільний оборот або зберігання в зазначених цілях; по-друге, застосування процесу, що охороняється патентом, або пропонування його для застосування в Україні, якщо особа, яка пропонує цей процес, знає про те, що його застосування забороняється без згоди власника патенту або, виходячи з обставин, це і так є очевидним. Окрім того, продукт або процес визнається виготовленим або здійсненим із застосування запатентованого винаходу (корисної моделі), якщо при цьому використано кожену ознаку, включену до

ПРАВО ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

незалежного пункту формули винаходу (корисної моделі), або ознаку, еквівалентну їй.

Для отримання патенту на винахід необхідно пройти формальну та кваліфікаційну експертизу в ДП «Український інститут інтелектуальної власності», передбачені Правилами складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 22 січня 2001 року № 22 [5]. Аналогічно є процедура отримання патенту і на корисну модель, однак для набуття майнових прав на неї потрібно пройти лише формальну експертизу.

Об'єктами винаходу та корисної моделі, як відкритих, так і секретних, можуть бути продукт, процес, спосіб або їх нове застосування. Не можуть визнаватися об'єктами винаходу (корисної моделі) сорти рослин і породи тварин; біологічні у своїй основі процеси відтворення рослин та тварин, що не належать до небіологічних і мікробіологічних процесів; топографії інтегральних мікросхем та результати художнього конструювання [1, ст. 6].

Однак, на відміну від відкритих винаходів (корисних моделей), секретні мають особливий правовий режим при набутті та реалізації майнових прав, який виникає в результаті одночасного врахування норм чинних законів України у сфері державної таємниці та інтелектуальної власності. За таких обставин виникають суперечності у процедурах набуття й подальшої охорони та захисту державою прав інтелектуальної власності на секретні винаходи (корисні моделі). Тож, розкриємо зміст особливостей секретних винаходів і корисних моделей.

По-перше, норми набуття майнових прав винахідника на створений ним секретний винахід (корисну модель) регулюються законами України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» та «Про державну таємницю» та Цивільним кодексом України [1, 2 і 4]. Для реалізації норм, які закладені в ці

нормативні акти, Міністерством освіти і науки України підготовлено та введено в дію відповідні накази, а саме: «Про затвердження Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель» та «Про затвердження Положення про Державний реєстр патентів і деклараційних патентів України на секретні винаходи» [5 і 6].

По-друге, при набутті прав на секретні винаходи та корисні моделі, на відміну від відкритих винаходів і корисних моделей, державний експерт з питань таємниць приймає рішення про віднесення заявленої інформації до державної таємниці. У разі прийняття державним експертом рішення про віднесення заявленого винаходу або корисної моделі до державної таємниці, він визначає коло осіб, які можуть мати доступ до нього, і все наступне діловодство за заявкою здійснюється в режимі секретності. Це рішення повідомляється заявнику в місячний строк [1, ст. 16]. Такі рішення підлягають реєстрації Службою безпеки України. Порядок реєстрації рішень державних експертів з питань таємниць визначається Кабінетом Міністрів України.

По-третє, патент на секретні винаходи (корисні моделі) видається терміном, як і на відкриті (20 років на винахід і 10 років на корисну модель), однак строк їх дії залежить від строку засекречуваності цих об'єктів промислової власності. Загалом строк їх дії залежить від строку засекречуваності винаходу (корисної моделі) та не перевищує строк дії охорони патенту на винахід (корисну модель) [1, ст. 6]. Строк засекречуваності винаходу та корисної моделі залежить від строку, протягом якого діє рішення про віднесення інформації до державної таємниці, яка зазначена у Зводі відомостей, що становлять державну таємницю України. Це рішення встановлюється державним експертом із питань таємниць з урахуванням ступеня секретності інформації. Критерії визначення ступеня секретності встановлюються Службою безпеки України. Строк засекречування

для інформації зі ступенем секретності «особливої важливості» становить 30 років, для «цілком таємно» 10 років і 5 років для інформації зі ступенем «таємно» [2, ст. 11–13].

По-четверте, патентовласник секретного патенту може передавати на підставі договору право власності на винахід і корисну модель третій особі, яка стає його правонаступником, або дати будь-якій особі дозвіл (видати ліцензію) на використання винаходу та корисної моделі на підставі ліцензійного договору тільки за згодою державного експерта з питань таємниць. Обмеження у використанні власником секретного патенту залежить від строку засекречуваності винаходу та корисної моделі. Зміна ступеня секретності винаходу та корисної моделі чи його розсекречування здійснюється за рішенням державного експерта з питань таємниць на прохання власника патенту у зв'язку із закінченням строку дії рішення про віднесення інформації про винахід і корисну модель до державної таємниці або на підставі рішення суду [1, ст. 28].

По-п'яте, наразі вкрай важко реалізувати патентне дослідження по базі з обмеженим допуском секретних винаходів (корисних моделей). Основною проблемою є визначення чіткого переліку документів, із якими необхідно ознайомитися, та ідентифікації їх авторів, які мають надати дозвіл на ознайомлення. Фактично виникає замкнене коло, за яким визначити автора можливо лише ознайомившись із рефератом патенту, а ознайомлення можливе за умови володіння інформацією щодо автора патенту та отримання від нього дозволу на ознайомлення з ним. За часів СРСР це питання вирішувалося публікуванням і розсилкою відповідного таємного бюлетеня, який містив реферати патентів із переліком їх авторів. В Україні подібне видання не публікується понад 20 років, що змушує працівників сфери наукової та науково-технічної діяльності з обмеженим допуском проводити патентні дослідження з використанням лише від-

критих українських джерел. У подальшому недостатність інформації призводить до того, що фахівці з питань охорони прав інтелектуальної власності (патентознавці) оформлюючи матеріали заявки на видачу секретного патенту в Україні не в змозі встановити патентну чистоту, новизну та рівень техніки створеного об'єкта промислової власності. Саме тому результат подачі подібної заявки неможливо спрогнозувати.

По-шосте, реєстрація секретного патенту на винахід і корисну модель здійснюється відповідно до Положення про Державний реєстр патентів і деклараційних патентів України на секретні винаходи, затверджений наказом Міністерства освіти та науки України [6]. Це положення визначає форму Державного реєстру патентів на секретні винаходи та корисні моделі, порядок його ведення, порядок видачі патентів України на секретні винаходи та їх дублікатів, а також установлює форму зазначених патентів. Ознайомлення власника патенту з відомостями, внесеними до Державного реєстру патентів на секретні винаходи та корисні моделі, щодо патенту на секретний винахід і корисну модель здійснюється з дотриманням вимог Закону України «Про державну таємницю».

По-сьоме, у нормах законів України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» та «Про державну таємницю» не передбачено положення щодо виплати грошової компенсації власнику секретного винаходу та корисної моделі за їх рішення про засекречування. Подібне рішення про засекречування винаходів і корисних моделей унеможливує їх використання в господарській діяльності. Єдина компенсація, передбачена Законом України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», – за покриття витрат за сплату зборів. Спори щодо розмірів і порядку виплати грошової компенсації вирішуються в судовому порядку.

Однак, такий підхід вітчизняного законодавця є дискусійним серед нау-

ПРАВО ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

ковців. Зокрема, Л. І. Работягова зазначає, що для врегулювання питання стосовно відшкодування майнового збитку, який виникає у зв'язку з упущеними можливостями використання секретних винаходів і корисних моделей або щодо відшкодування їх використання урядом, Україні варто було б запозичити міжнародний досвід, наприклад США, Великої Британії, Німеччини, Франції [7, 39–47]. У цих державах патентовласники мають право пред'явити державі позов про відшкодування майнового збитку, що виникає у зв'язку з упущеними можливостями використання секретних винаходів і корисних моделей. Окрім того, науковець пропонує включити норму, яка регламентувала б компенсацію за збереження винаходу та корисної моделі в таємниці або за використання їх урядом до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».

На нашу думку, подібна компенсація державою лише зборів за подачу заявки та підтримання чинності секретного патенту не компенсує його патентовласникові всіх витрат та обмежень, пов'язаних із його можливим використанням, адже з кожним роком дедалі більше власників технічних рішень прагнуть захистити свої майнові права інтелектуальної власності на них. Забезпечення їх належного захисту дає змогу перетворити ці розробки на ринковий товар, реалізація якого приносить прибуток його власнику. Світова тенденція до зростання патентної активності технічних рішень відображається і в нашій країні, про що свідчать дані Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Так, у 2014–2018 роках до Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» було подано понад 57,2 тис. заявок, із них 19,9 % на винаходи та 80,1 % на корисні моделі. При цьому, за ці п'ять років стабільно щороку подавалося майже однакова кількість заявок як на винаходи, так і на корисні моделі [8, 57 і 60]. І незважаючи на підняття вартості

зборів за отримання патентів і користування ними з 18 липня 2019 року майже у 10-12 разів відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 року № 496 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 року № 1756 і від 23 грудня 2004 року № 1716», у I кварталі 2020 року порівняно з аналогічним періодом винахідники подають заявки, проте із незначним їх зменшенням, зокрема на винаходи кількість заявок зменшилася на 25 %, а на корисні моделі — на 35 % [9, 10].

По-восьме, незаконне використання прав на запатентовані секретні розробки із завданою їх власникові матеріальною шкодою у значному розмірі породжує сукупність злочинів. Кримінальним кодексом України (далі — КК України) передбачено кримінальну відповідальність за порушення прав на секретні винаходи (корисні моделі), зокрема: ст. 177 — за порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію; ст. 328 — за розголошення державної таємниці; ст. 329 — за втрату документів, що містять державну таємницю. При цьому, законодавець за статтями 328 і 329 КК України встановлює більш суворі санкції порівняно зі ст. 177 КК України.

Зазначена сукупність виглядає як два або більше злочинів, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті КК України, за жоден із яких особу не було засуджено. Згідно зі ст. 33 КК України за наявності сукупності злочинів кожен із них підлягає кваліфікації за відповідною статтею або частиною статті Особливої частини КК України [11].

Як правило, правовим наслідком сукупності злочинів є те, що при їх кваліфікації та призначенні покарання, а також при вирішенні питання щодо можливості звільнення від кримінальної відповідальності та покарання у випадках, передбачених КК України, цей

фактор буде обов'язково врахований судом [11, ст. 35]. За судовою практикою, призначаючи покарання за кожен злочин окремо, суд встановлює остаточне покарання поглиненням менш суворого покарання більш суворим чи повним або частковим складанням призначених покарань. Якщо хоча б один зі злочинів є умисним тяжким або особливо тяжким, суд може призначити остаточне покарання за сукупністю злочинів у межах максимального строку, встановленого для цього виду покарання в Загальній частині КК України [11, ст. 35 і 70].

Отже, при порушенні прав на секретні винаходи та корисні моделі, яке було пов'язане з розголошенням державної таємниці або втратою патенту на них, суд отримує правові підстави призначити більш суворе покарання за ст. 328 чи ст. 329 КК України, ніж це передбачено ст. 177 КК України. При цьому, за наявності у справі щодо розголошення державної таємниці ознак злочину проти прав на об'єкти промислової власності суд має право перекваліфікувати кримінальне каране діяння з урахуванням усіх обставин вчинення кримінального правопорушення (наприклад, до кримінального правопорушення, передбаченого ст.ст. 328 чи 329, додається кримінальне правопорушення, передбачене ст. 177 КК України).

Варто зазначити, що законодавець дозволяє здійснювати трансфер створених технологій чи їх складових, що містять відомості, віднесені до державної таємниці. Статтею 11 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» визначено порядок передачі майнових прав на технології, створені за бюджетні кошти, у тому числі й на секретні

технології. Так, нормами ч. 2 цієї статті дозволено виконавцям (установам, організаціям, підприємствам, Національній академії наук України та галузевим академіям наук) передавати майнові права на секретну технологію та/або її складові, створену ними в процесі виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, які фінансуються за рахунок бюджетних коштів, замовникові за умови дотримання положень Цивільного кодексу України та законодавства у сфері охорони державної таємниці [12].

Отже, можемо дійти висновку, що держава з метою захисту секретних технічних розробок як складової національних інтересів надає право власникові запатентувати такі власні розробки. Однак, такий патент як інструмент правової охорони технічних розробок, що містять відомості, віднесені до державної таємниці, має свій правовий режим, що поєднує норми чинного законодавства у сфері інтелектуальної власності та охорони державної таємниці. У результаті отриманий патент на секретні винаходи (корисні моделі) засвідчує авторство й пріоритет новизни такого технічного рішення та встановлює виключні права патентовласника, використання яких обмежується терміном засекречуваності розробки. Утім, створений механізм правової охорони секретних винаходів і корисних моделей, хоч і має свою специфіку, однак загалом забезпечує гарантовані Конституцією України права кожному розробникові на визнання його авторських прав на створені ним результати інтелектуальної та творчої діяльності. ●

Список використаних джерел / List of references

1. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3687-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7. Ст. 32.
2. Про державну таємницю : Закон України від 21 січня 1994 р. № 3855-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 16. 422 с. Ст. 93.

ПРАВО ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

3. Кириченко Т. С. *Захист патентного права на основі формули винаходу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2005. 18 с.*
4. *Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 459–470.*
5. *Про затвердження Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель : Наказ Міністерства освіти і науки України від 22 січня 2001 р. № 22. Офіційний вісник України. 2001. № 9. 382 с. Ст. 386.*
6. *Про затвердження Положення про Державний реєстр патентів і деклараційних патентів України на секретні винаходи: Наказ Міністерства освіти і науки України від 14 листопада 2001 р. № 739. Офіційний вісник України. 2001. № 47. 314 с. Ст. 2125.*
7. Работягова Л. І. *Патент як форма правової охорони секретних винаходів. Інтелектуальний капітал. 2005. № 5. С. 39–47.*
8. *Промислова власність у цифрах. Показники діяльності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» за 2017 рік. К., 2018. 72 с.*
9. *Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 року № 1756 і від 23 грудня 2004 року № 1716 : постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 р. № 496. Офіційний вісник України. 2019. № 49. С. 33. Ст. 1666.*
10. *Показники надходження та розгляду заявок і реєстрації охоронних документів за I квартал 2020 року. URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/q1-2020> (дата звернення: 22.06.2020).*
11. *Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131.*
12. *Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 14 вересня 2006 року № 143-V. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 45. Ст. 434.*

1. *Pro okhoronu prav na vynakhody i korysni modeli : Zakon Ukrainy vid 15 hrudnia 1993 r. № 3687-KhII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1994. № 7. St. 32.*
2. *Pro derzhavnu taiemnytsiu : Zakon Ukrainy vid 21 sichnia 1994 r. № 3855-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1994. № 16. 422 s. St. 93.*
3. *Kyrychenko T. S. Zakhyst patentnoho prava na osnovi formuly vynakhodu : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.03 / Nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv, 2005. 18 s.*
4. *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 16 sichnia 2003 r. № 435-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. № 40–44. St. 459–470.*
5. *Pro zatverdzhennia Pravyl skladannia i podannia zaiavky na vynakhid ta zaiavky na korysnu model : Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 22 sichnia 2001 r. № 22. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2001. № 9. 382 s. St. 386.*
6. *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnyi reiestr patentiv i deklaratsiinykh patentiv Ukrainy na sekretni vynakhody: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 14 lystopada 2001 r. № 739. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2001. № 47. 314 s. St. 2125.*
7. *Rabotiahova L. I. Patent yak forma pravovoi okhorony sekretnykh vynakhodiv. Intelektualnyi kapital. 2005. № 5. S. 39–47.*
8. *Promyslova vlasnist u tsyfrakh. Pokaznyky diialnosti Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy ta Derzhavnogo pidpryiemstva «Ukrainskyi instytut intelektualnoi vlasnosti» za 2017 rik. K., 2018. 72 s.*
9. *Pro vnesennia zmin do postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27 hrudnia 2001 roku № 1756 i vid 23 hrudnia 2004 roku № 1716 : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12 chervnia 2019 r. № 496. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2019. № 49. S. 33. St. 1666.*

10. *Pokaznyky nadkhodzhennia ta rozghliadu zaiavok i reiestratsii okhoronnykh dokumentiv za I kvartal 2020 roku*. URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/q1-2020> (data zvernennia: 22.06.2020).
11. *Kryminalnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 r. № 2341-III. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. № 25–26. St. 131.
12. *Pro derzhavne rehuliuivannia diialnosti u sferi transferu tekhnolohii : Zakon Ukrainy vid 14 veresnia 2006 roku № 143-V. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2006. № 45. St. 434.

Надійшла до редакції 11.06.2020 року

Вербенский М., Филь С. Патентование секретных изобретений и полезных моделей как инструмент защиты национальных интересов Украины. В статье исследованы вопросы правовой охраны секретных изобретений и полезных моделей в контексте защиты национальных интересов Украины. На основе сравнения механизма правовой охраны прав интеллектуальной собственности на открытые и секретные технические решения освещены особенности приобретения имущественных прав на секретные изобретения (полезные модели) и их реализация. Рассмотрены некоторые аспекты уголовной ответственности за незаконное использование прав на запатентованные секретные разработки.

Ключевые слова: секретные изобретения и полезные модели, патент, национальные интересы

Verbenskyi M., Fyl S. Patenting of secret inventions and utility models as a tool to protect the national interests of Ukraine. The article examines the issues of legal protection of secret inventions and utility models in the context of protection of national interests of Ukraine. The national procedure for acquiring property rights to inventions and utility models established by the norms of the current national legislation is analyzed. Comparing the mechanism of legal protection of intellectual property rights to open and secret technical developments, the peculiarities of acquiring rights to secret inventions (utility models) and the use of rights to such industrial property are highlighted. Examining the procedure for acquiring property rights to secret technical solutions and their implementation, it was found that the patent as a tool for legal protection of technical developments containing information classified as state secrets, has its own legal regime that combines current legislation in the field of state secrets and intellectual property. It is emphasized that a patent for secret objects of industrial property is issued for a period, as well as for open 20 years for the invention and 10 years for the rat model, but their validity depends on the period of secrecy of these developments. The use of rights arising from a secret patent also has its limitations, in particular: the patent owner may not authorize other persons to exercise the rights to such secret inventions and utility models without the permission of a state secret expert. It is noted that the state monetary compensation to the owner of patented secret technical solutions for the payment of fees for filing an application and maintaining the validity of a secret patent generally does not compensate the owner of classified developments for all costs and restrictions associated with the possible use of such patents. Considering the content of criminal liability for illegal use of rights to patented secret developments, it was found that such an offense gives rise to a set of crimes.

Key words: secret inventions and utility models, patent, national interests